

Röstånga igår

I samband med Röstånga Sparbanks 100-årsjubileum år 1972 gavs ut en minnesskrift där bl.a. Nils Palmquist skrev om hur näringslivet i Röstånga såg ut mitten av 1960-talet. Förteckningen ger en intressant bild hur sam-

hället förändrats till dagens läge.

"Under år 1964 kunde i Röstånga erbjudas service i inte mindre än 50 olika funktioner fördelade på 65 serviceställen enl. nedan.

<i>Kommunalkontor</i>	<i>Caféer – 2 st</i>	<i>Herr o. Damekipering 2 st</i>
<i>Provinsiälläkare</i>	<i>Bageri & Konditori 2 st</i>	<i>Manufakturaffär</i>
<i>Folktandvårdsklinik</i>	<i>Mekaniska verkstäder 2 st</i>	<i>Pappers o. Tobaksaffär</i>
<i>Tandläkarepraktik</i>	<i>Plåtindustri</i>	<i>Garn o. Triksåffär</i>
<i>Distriktsveterinär</i>	<i>Plåtslagareverksträder 2 st</i>	<i>Försäljningskiosker</i>
<i>Distriktssjuksköterska</i>	<i>Målerifirmor 2 st</i>	<i>Tunnbinderi</i>
<i>Kommunsköterska</i>	<i>Bilverkstäder</i>	<i>Skomakeri</i>
<i>Läkemedelsförråd</i>	<i>Kemikalie- & färghandel</i>	<i>Trätoffelaffär</i>
<i>Polisstation</i>	<i>El-installationsbyrå</i>	<i>Snickeriverkstäder 2 st</i>
<i>Sparbank</i>	<i>Radio-TV-affär</i>	<i>Taxistationer 2 st</i>
<i>Affärsbank</i>	<i>Urmakeri & Guldsmedsaffär</i>	<i>Lastbilsåkeri</i>
<i>Jordbrukskassa</i>	<i>Cykel o. Sportaffär</i>	<i>Station för 4 busslinjer</i>
<i>Postkontor</i>	<i>Damfrisersalong 2 st</i>	<i>Begravningsbyrå</i>
<i>Mejeri</i>	<i>Herrfrisersalong</i>	<i>Trädgårdsmästare med blomsteraffär 2 st</i>
<i>Lanthandelsaffärer</i>	<i>Trävaru- o. Byggnadsmateriel</i>	<i>Bensinstationer 5 st</i>
<i>Charkuteriaffär</i>	<i>Husbyggnadsfirma</i>	<i>Systembutik</i>
<i>Gästgivargård – Turisthotell</i>	<i>Möbelaffär</i>	

Näringslivet inom bygden, som blomstrade upp på 30-talet, har tyvärr på senare tid gått en del tillbaka. Flera orsaker härtill kan anges. Indragningen av järnvägen kom att betyda en hel del. Senare indrogs även systembutik och därefter mejeriet. Dessa båda rörelser hade under årens lopp, som tidigare framhållits, varit av stor betydelse för övriga näringsgrenar och servicefunktioner. Det är i första hand näringsidkarna, som blir lidande på sådana indragningar, men på sikt drabbar de även samhällets och omlandets invånare. Man vill hoppas, att det liv och den rörelse, som ständigt från sekelskiftet och fram till mitten av 1960-talet gjorde tillvaron njutbar i vår bygd, skall

få återkomma och vidare utvecklas, om än under andra former.”

Den utveckling eller rättare avveckling av service som skett i vår bygd sedan 1960-talet är en företeelse som drabbat landsbygden i hela landet. Trots detta kan vi konstatera att befolkningen inte minskat i någon större omfattning. Men går det att vända trenden? Kan vi behålla den service vi har idag? Kan den to m utökas? Hur ser dagens unga familjer på Röstångas framtid? Kan Röstånga idag utvecklas i en mer positiv riktning? Kanske får vi svar direkt!

Lennart Lundberg

Röstånga idag

Det var vid mitt andra besök till Röstånga som jag kom på att jag varit i byn tidigare. När jag gick på gymnasiet så hade jag en energisk geografilärare från Lund som alltid påtalade att Skåne "inte är platt" och som ordnade en resa med vår klass. Tillsammans med en vän ansvarade jag för en kort redovisning om Skäralid som presenterades på platsen. Och fastän naturen verkligen är märklig just här och att jag, vid mitt andra besök, drog mig till

minnes att jag varit här förut (med delar av presentationen som vi höll delvis intakt) så var det själva byn som jag hade minnesbilder från. Den vackra vägen från Ljungbyhed genom nationalparken, söta hus, caféet, Gästis, det frodiga gröna, trädgårdarna. Och ju fler besök jag gjorde, desto större intryck och avtryck gjorde byn på mig. Naturen är makalös, men det är människorna som gör platsen.

Varför bor vi just här?

Söderåsen har gett skydd åt människor sedan inlandsisen drog sig undan och är Sveriges största arkeologiska fyndplats. Inlandsisen har format grunden, men vi bor i ett gammalt kulturlandskap. Röstånga är en handelsplats och vi har fortfarande en gästgivargård som står på samma ställe som det gjort sedan 1648. Platsen har både skyddat och välkomnat människor historiskt och i nutid. Vad som förfört mig sedan första gången jag besökte Röstånga är myllret. Att man kan göra vad som helst. Och att människorna här gör det.

Den fantastiska och långa förteckning som sammanfattade servicegraden 1964 i Röstånga tror jag såg liknande ut i många byar av samma storlek och betydelse. Den reflekterar samhället som det såg ut då, våra direkta och indirekta behov, handels- och resmönster. Jag tror inte att den någonsin kommer se likadan ut, inte på samma sätt, men vår servicegrad och servicenärvaro vill jag ändå påstå är väldigt god. Och den blir bättre.

Förutom den norm av centralisering och så kallad effektivisering, som vi sett sedan 1964 när inventeringen gjordes, som gått så långt att man idag utgår från att "inget bär sig på landsbygden" utan att se de egentliga förutsättningarna. Så har vi har tillgång till en långt större omfattning av varor och tjänster idag, än vi någonsin tidigare haft genom den digitalisering som vi endast börjat nagga lite i kanten på. Det är en knepig parallell process som jag inte ska fördjupa här, men som ställer krav på god tillgång till fiberuppkoppling och infrastruktur. Vi är både digitala och nära. I byn och i bygden som helhet (där jag räknar in Billinge, Ljungbyhed, Färingtofta, Konga, Ask, Svalöv med all bygd däremellan) så behöver man inte åka långt för att ha direkt tillgång till mycket av listan från 1964. Några saker som kan läggas till är biografen i både Ljungbyhed och i Svalöv där man också kan gå på opera, eller byggnadsvårdhandeln i Färingtofta som kan i princip ta fram vilken färg man helst behagar. Eller ta del av den riksberömda folkhögskolans föreställningar eller fantastiska sommarkursutbud. Eller mobilsågen i Gillastig för den som vill använda sig av fantastiska träkvaliteter i sina projekt och byggen, eller det lilla mejeriet Ådala gård med ostar som restaurangerna köar för, eller kanske annan lokalt producerad mat som kan hämtas upp via Bygdens saluhall, förutom den lokala ICA-butik som tar in vad helst man önskar och där man hittar presenter till barnkalas, om man inte vill köpa färskt bröd eller ostar från fiket. Vi har tre aktiva kulturföreningar bara i Röstånga, fantastiska arrangemang som man kan ta del av, eller

vara engagerad i kommunens mest jämställda idrottsklubb som också har de allra störst ungdomsverksamhet, eller spela teater, utöva yoga, träffa trädgårdsintresserade, gympa de flesta dagar inne eller ute, med och utan barn. Bara för att nämna ett axplock av det som man kan ta del av idag.

2013 så gjorde vi en lokal ekonomisk analys, en lokal handelsbalans utifrån statistik från SCB och intervjuer med nyckelpersoner. Den görs med hjälp av ett enkelt verktyg där man tittar på ett geografiskt område och dess in- och utgifter. Vi utgick från området till Ask, Röstånga och Konga gamla församlingar.

Jag gillar statistik! Och som landsbygdsbo borde man älska den. Det är alldeles för mycket tyckanden om utvecklingen, men om man tittar på de egentliga förutsättningarna utifrån en annan ordning. Så kan man vända på sina föreställningar. Och gladeligen inse att de är fel.

Vi kom fram till att vi hade gemensamma intäkter om 193 miljoner i området, 779 hushåll där flertalet arbetspendlar från orten. Vi kunde också se att det fanns 251 arbetsställen med 0-4 anställda och totalt 260 arbetsställen. En företagsam bygd. Vi kunde också utläsa att cirka 7 procent av våra intäkter stannar i byn. Vid årsmötet 2014 presenterade vi vårt resultat och ställde samma fråga då som jag kommer göra nu, vad skulle det innebära för bygden som helhet om vi ökade den procentsatsen till 14% eller 20%? Det finns utrymme finansiellt för att både handla varor och tjänster på annat håll och stärka ekonomin lokalt. Och en stärkt lokal ekonomi är en del i en fortsatt god service lokalt. I statistiken syns bara de finansiella transaktioner som görs, här räknas inte det makalösa utbud som finns i bygden tack vare engagerade, kunniga och driftiga människor som genom föreningsliv och andra former skapar ett mycket större innehåll för alla som vill ta del av det.

Det som är spännande med analysen är främst de frågor som den väcker, och för min egen del, hur trenden ter sig över tid. Och det vill jag följa upp till hösten! Har vårt arbete och gemensamma insatser inneburit någon reell förändring? Vad säger statistiken, våra informanter? Hur ser utvecklingen ut för föreningsgarna? Hur ser utbudet ut? Håll tillgodo, för till hösten görs en ny analys. Och jag som är en positiv realist tror att den kommer visa att utvecklingen går åt rätt håll. För det är människorna som gör platsen.

Anna Haraldsson Jensen